

ЕРМИТ, ШАРЛ
(Hermite Charles)
(1822-1901)

Француски математичар. Роден е 1822. во Диез, покраина Лорена, во Франција. Со своето основно образование се здобива во родителскиот дом. Работи со татко му, добар познавач на математиката. Но, татко му е зафатен со своите деловни обврски, а ја забележува и особеногата математичката дарба кај својот син, па смета дека му треба постручно образование. Затоа го праќа во Нанси, а нешто подоцна и во Париз на школување. На младиот Шарл не му се блиски ниту реториката, ниту школската математика; не ги поднесува школските норми и стеги. Го интересираат и со особено задоволство ги проучува Гаус, Јакоби и Абел. Алгебрата ја учи од делата на Лагранж, ги проучува Ојлер и Лаплас. Навлегувајќи и усвојувајќи ги содржините од делата на врвните математичари во неговото време, има можност да го развива и својот математички талент.

Уште како ученик му пишува на Јакоби, голем стручњак за елиптични функции, за можноста за проширување на теоремите на елиптичните функции над Абеловите функции. Ермит, како ученик го објавува 1842. и трудот *За решавање на равенка од петтиот степен*, со кој го свртува вниманието на математичарите кон себе.

Се запишува на Политехничката школа и извесно време ќе биде отргнат од теориските истражувања. Меѓутоа, него го интересираат модерните области на математиката, пред сè функциите, особено Абеловите. Ермитовиот зафат во Абеловите функции има иста вредност како и пионерската работа на самиот Абел во неговото време. Творечката работа ќе ја напушти за извесно време, за да може да го заврши школувањето и да си обезбеди сигурна егзистенција. Физичката маана, куќавоста, ќе оневозможи да се занимава со воена служба, за што, пред сè, Политехничката школа ги подготвувала своите студенти. Но, неговите големи познавања на математиката, по успешно положените испити 1848., ќе му обезбедат наставничко место на Политехничката школа, што му обезбедува човечка и творечка независност. Извесно време држи часови на Францускиот колеџ, а се занимава и со творечка дејност, со цел да стане универзитетски професор, но и да ги задоволи своите внатрешни потреби за нови откритија во областа на модерната математика.

Во 1853. ја воведува непрекинатата променлива во теоријата на броеви и за потребите на таа теорија ги открива т.н. Ермитови облици, кои подоцна ќе се покажат неопходни за развојот на квантната механика. Со англичаните Кели и Силвестер ќе ја воспостави алгебарската теорија на инваријанти. Ги дефинира елиптичните функции како мероморфни функции, користејќи го за нивното проучување Кошиевият интеграл.

Елиптичните функции, модулларните функции, тета-функциите како и теоријата на инваријанти се најважните области со кои се занимава Ермит. Неговото име ќе биде забележано во поимите *Ермитови броеви*, *Ермитови форми*, *Ермитови полиноми*, што само за себе зборува за широката употреба и важноста на проблемите со кои се занимавал.

Со својата работа, со однесувањето кон студентите и кон своите колеги си обезбедува голем углед и почитување во европските кругови, како и во неговиот Париз. Пет години, од 1862. до 1867., држи предавања на прочуената Виша нормална школа, како вонреден професор. Потоа ќе биде избран за редовен професор на Политехничката школа, каде од 1869. предава анализа, а веднаш следната година виша алгебра на Сорбона.

Сорбона, универзитетски центар во Париз.

Неговите предавања, коишто ги држи на Сорбона дваесет и седум години, стануваат прочуени, како во Франција, така и пошироко. За тоа време, со талент на исклучителен предавач, подигнува цела плејада силни математичари со кои, со право се гордее Француската наука. Тоа се Пикар, Дарбу, Апел, Борел, Пенлеве и најпрочуениот меѓу нив Поанкаре. Ермит пишува и неколку изворедно корисни и убави учебници кои ќе им помогнат на многу млади математичари ширум светот да навлезат во тајните на математиката, а првенствено во функционалната анализа.

Знаењето и мудроста им ја пренесува на сите околу себе. Умира во 1901., почитуван и сакан од многу свои студенти, колеги и научници. Бил човек на иднината, далеку пред своето време.

Неговите трудови се однесуваат на најапстрактните делови на математиката. Тој ја проучува и проширува со нови знаења теоријата на броеви, потоа теоријата на функции, а ги изненадил и самите математичари со докажување на трансцендентноста на бројот e , основа на Неперовите логаритми. Големiot математичар Шарл Ермит многу знаел, но и многу дал.

Јас сум само алгебрист и никогаши не сум ја најмушил областта на субјективната математика. Сепак, постојно сум убеден дека и најисправниите обмислувања во анализата ѝ одговараат на реалноста која постои надвор од нас и која еднаш ќе дојде до нашеето сознание. Историјата на науката сведочи дека некое аналитичко откритие се јавува постојно во моментот кога е потребно тоа да овозможи нов напредок во изучувањето на јавувањето на реалниот свет кои се прискорени за сметање.

(Шарл Ермит)

Разговарајте со Ермит, тој никогаши не дава конкретна слика, но набрзо откривајте дека за него и најисправниите поими се како живи суштества.

(Анри Поанкаре)

Статијата е превземена од книгата *Славни математичари на проф. Лиљана Поповиќ Грибовска*